

21-22 maja br. odbył się w Warszawie II Krajowy Kongres Forów Skarbników organizowany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej.

Kongres zgromadził 450 skarbników jednostek samorządu terytorialnego z całej Polski, ekspertów i działaczy samorządowych.

Krajowy Kongres Forów Skarbników to coroczne wydarzenie, będące naturalną konsekwencją i kontynuacją pracy forów profesjonalistów samorządowych działających przy ośrodkach regionalnych FRDL. Tegoroczna edycja odbyła się pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy, Najwyższej Izby Kontroli, Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych oraz Związku Powiatów Polskich.

W programie znalazły się m.in. zagadnienia związane z planowanymi zmianami w ustawie o finansach publicznych i ordynacji podatkowej, nowymi przepisami w zakresie limitacji zadłużenia JST, sprawozdawczością budżetową, windykacją należności, czy wspólnymi zakupami usług.

Ważną częścią Kongresu była także dyskusja na temat roli, statusu i zakresu kompetencji skarbnika JST. Ta ostatnia kwestia wzbudziła wśród skarbników szczególne emocje. Jednoznacznie postulowano zmianę formy zatrudniania skarbnika - z obowiązującego mianowania przez Radę Gminy na umowę o pracę, która w urzędzie obowiązuje wszystkich innych pracowników samorządowych. Skarbnicy podkreślali, że obecne uregulowania nie zapewniają im stabilności zatrudnienia i czynią wykonywanie obowiązków służbowych związanych z dbaniem o finanse publiczne znacznie trudniejszym.

Istotnym punktem programu była pełna prezentacja raportu z ogólnopolskich badań przeprowadzonych wśród skarbników przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej. Raport pn. „Zarządzanie finansami lokalnymi w opiniach skarbników jednostek samorządu terytorialnego” prezentuje m.in. aktualne sposoby postrzegania przez skarbników sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, obrazuje wyzwania i problemy, z którymi skarbnicy się borykają oraz ilustruje sposoby ich rozwiązywania. W raporcie możemy znaleźć również interesujące zestawienia pozyskanych od skarbników informacji z danymi pochodzącymi ze statystyk publicznych, dzięki czemu opinie badanych zyskują bardziej pogłębiony, analityczny kontekst.

W opinii skarbników JST, zgodnie z wynikami badań, najważniejszym wyznacznikiem sukcesu finansowego jednostki samorządowej jest wieloletnia stabilność finansowa. Jej utrzymanie stanowi jednak znaczące wyzwanie wobec szeregu problemów, z którymi skarbnicy i liderzy jednostek samorządowych muszą się na co dzień borykać.

Szczególnie istotnym zagrożeniem dla stabilności finansów lokalnych jest w opinii skarbników JST usztywnienie niektórych wydatków (przede wszystkim w sferze finansowania oświaty oraz pomocy społecznej) wynikające z nadmiernie szczegółowych regulacji prawnych.

Na drugim miejscu wymieniano problem rosnących kosztów budowy i utrzymania infrastruktury oraz braku pełnej możliwości planowania związanych z tym wydatków. Inwestycje infrastrukturalne, które zarówno dla mieszkańców jak i liderów samorządowych są najczęściej wskazywanym symbolem sukcesu jednostki samorządowej, nader często podejmowane są bowiem ad hoc, wyłącznie na skutek pojawiających się możliwości. Jak wskazują wyniki badania, w wielu gminach i powiatach decyzja o realizacji największych w ostatnich latach przedsięwzięć inwestycyjnych nie wynikała bowiem z

konsekwentnej realizacji strategicznych planów rozwoju, lecz uzależniona była od zaistniałych okazji do skorzystania ze środków pomocowych. Wysokość i kierunki wydatków inwestycyjnych są zatem silnie uzależnione od nie do końca przewidywalnych okoliczności zewnętrznych. Dodatkowo skarbnicy zauważają istotną zależność wysokości wydatków inwestycyjnych od cyklu wyborczego: większość z nich potwierdziła, że w roku wyborczym wydatki te po prostu rosną.

Wielu skarbników zauważało także, że zagrożeniem dla stabilności finansowej ich jednostki samorządowej jest depopulacja (trzecie najczęściej wskazywane zagrożenie). Wpływa ona na efektywność ekonomiczną dostarczanych dóbr i usług, zwiększając jednostkowe koszty ich realizacji.

W ankiecie pytano również o to, jakie zmiany powinny być wprowadzone w systemie dochodów lokalnych. W opinii skarbników najbardziej pożądane jest zwiększenie środków transferowych oraz udziałów w podatkach centralnych. Przede wszystkim powinny wzrosnąć udziały samorządów w PIT. Zdaniem badanych samorządy powinny ponadto mieć udział w dochodach z podatku VAT. Zdecydowanie mniej ankietowanych oczekiwałoby wprowadzania nowych podatków lokalnych czy zwiększania władztwa podatkowego w zakresie już istniejących rozwiązań. Skarbnicy powiatów w otwartych wypowiedziach wskazywali na różne nowe formy finansowania samorządu powiatowego (m.in. sugerowali, aby samorządy miały udział w dochodach funduszy celowych, czy postulowali, aby niektóre z tych funduszy zlikwidować i przekazać ich dochody samorządom powiatowym).

Zgodnie z opinią badanych rola skarbnika w praktyce polskich samorządów daleko odbiega od tego, co bezpośrednio wynika z przepisów prawa. Ankietowani skarbnicy czują się nie tylko księgowymi lokalnego budżetu, ale przede wszystkim doradcami władz lokalnych w zakresie finansów, a nawet faktycznymi współtwórcami lokalnej polityki finansowej. W tym kontekście kwestią, na którą ankietowani zwracali szczególną uwagę, jest stabilność zatrudnienia. Zasadnicza większość respondentów uważa, że podobnie jak inni pracownicy urzędów samorządowych, skarbnik powinien być zatrudniany na umowę o pracę, co byłoby sposobem na uniezależnienie pozycji skarbnika od wpływów politycznych.

Pełna wersja raportu zostanie udostępniona na stronie internetowej Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej - [www.frdl.org.pl](http://www.frdl.org.pl).

II Krajowy Kongres Forów Skarbników zakończyła dyskusja o aktualnych i planowanych działaniach Krajowej Rady Forów Skarbników, która została powołana w 2018 r. w celu reprezentacji środowiska skarbników i wzmocnienia jego głosu w debatach istotnych dla przyszłości samorządu terytorialnego w Polsce.

Informacje nt. odbywających się corocznych Krajowych Kongresów Forów Skarbników dostępne na stronie internetowej: [www.kongresskarbnikow.pl](http://www.kongresskarbnikow.pl)

*Źródło: FRDL*